

Günay MƏMMƏDOVA
g-alizade87@mail.ru

NAXÇIVAN MƏTBUATI SOVET HAKİMİYYƏTİ DÖVRÜNDƏ REZİOME

Печать, осуществляющая пропаганду идей Советской власти, начала создаваться и в Нахичевани. Для народа, не имеющего широкого доступа к получению информации, это было важным событием. Народ, вынужденный долгие годы молчать, начал использовать печать в своих целях. Таким образом, появилась первая независимая региональная газета Азербайджана - «Шарг гапысы» (Восточные двери). Печать, осуществляющая пропаганду идей Советской власти, начала создаваться и в Нахичевани. Для народа, не имеющего широкого доступа к получению информации, это было важным событием. Народ, вынужденный долгие годы молчать, начал использовать печать в своих целях. Таким образом, появилась первая независимая региональная газета Азербайджана - «Шарг гапысы» (Восточные двери). Статьи, отражающие реальные события января 1990 года, были большим достижением для печати того времени. Эти статьи, издавались в виде сборника, под названием «кичик» (маленькая) газеты «Шарг гапысы» и подготавливались видными деятелями Нахичевани. Было издано всего 8 номеров этого сборника. С приходом Советских сил в Баку издание газеты было приостановлено. Издание газеты было восстановлено с приходом к власти Гейдара Алиева.

Ключевые слова: Нахичеванский печать, газета, региональная печать, «Шарг гапысы»

SUMMARY

Realizing campaigns and propaganda functions in regions, Press began to established in Nakchchivan, when soviet government came to power. It is very necessary event for people who is deprived from getting information. Later, people started to use from press who is convicted to keeping shut

years long. So, "Sherq qapisi" changed to its activity principle and began to activity as an independent regional press with the effort of prominent intellectuals. In 1990 January events, printing of reflected truth articles is very great luck for that period. These writings of "Sherg qapisi" newspaper that was as "little" version were prepared by Nakchivan intellectuals. Only 8 numbers of newspaper were published. Later, printing of newspaper was stopped by Soviet forces who came to Baku. Newspaper started to new stage when Heydar Aliyev came to power.

Key words: Nakhchivan press, "Sherq qapisi" newspaper, first independent regional newspaper, region press

Sovet hakimiyyətinin mətbu organlarının nəşrinin artırılması məsələsi Naxçıvandan da yan keçəndi. Naxçıvan İnqilab Komitəsinin ilk tədbirlərindən biri "Kommunist" qəzetiinin nəşri oldu. Qəzeti tərtib etmək üçün gözəl xətti olan müəllimlər və şagirdlər işləmələr olundular. Qəzet 2 səhifə həcmində ərəb əlifbası ilə əlyazma şəklində buraxılır və şəhərin müxtəlif yerlərində divarlardan asılırdı. Qısa müddədən sonra vərəqələr dövrün tələblərinə cavab vermədiyi üçün nəşri dayandırılır. "Şərq qapısı" qəzeti 31 mart 1925-ci il tarixli 100-cü nömrəsində bu haqda belə məlumat verilir: "1921-ci ilin avvəllerində Ölkə İnqilab Komitəsinin daxili işlər şöbəsi tərəfindən divar qəzətini oxşar əl yazısı ilə "Kommunist" nam qəzətəsinin nəşrinə şüur edildi. Bu qəzət həftədə bir dəfə olaraq 50 nüsxə buraxılırdı. Bir neçə vaxt keçəndən həman qəzətə bir taqım şəbəblər qapanmağa məcbur oldu. Bundan sonra mərkəz ilə əlaqə bir növ düzənlincə Naxçıvana rus hürufatı ilə bir Amerikanka (makina) gətirilməsindən istifadə edərək rus dilində İnqilab Komitəsi tərəfindən "Naxrespublika" namında 2 səhifəlik qəzətənin nəşrinə şüur edilsə də yenə də göstərilən şəbəblər görə bağlanmağa məcbur oldu".(1) Beləliklə bu yazının aydın olur ki, 1921-ci ildə Naxçıvan İnqilab Komitəsi ərəb və rus şriftləri olan mətbəə avadanlığı və bu avadanlığı işlətmək üçün iki mütəxəssis gətirir. Görülən ilk tədbirlərden biri də həmin ildə iki qəzeti nəşrinə başlamaq olur. Bu qəzətlərdən biri qısa müddədə nəşrinə dayandırınan "Naxrespublika" qəzeti, ikinci 1921-ci il noyabr ayının 1-dən nəşrə başlayan "Cavanlar hayatı" qəzeti olub. Əslində bu qəzeti nəşri tarixi ilə bağlı iki yanaşma var. Qəzeti ilk nömrəsinin üzərində naşr tarixi 9 noyabr göstərilərsə də bir neçə elmi məqalələrdə qəzeti naşr tarixini 1 noyabr kimi qeyd olunub. Lətif Hüsyanzadənin "İlk komsomol qəzeti" başlıqlı məqaləsində "Cavanlar hayatı" qəzetiinin noyabrın 1-də hazırlanıldığı lakin bəzi texniki şəbəblər ucbatından noyabrın 9-u naşr olunduğu bildirilir.(2) "Cavanlar hayatı" qəzətinin nəşrində əsas məqsəd Naxçıvan Vilayət Komsomol Komitəsinin

orqanı olaraq, Azərbaycan komssomolunun qarşısında duran əsas məsələləri, partiya və dövlətin qərar və göstərişlərini çap etmək, o dövr ictimai həyatın bütün sahələrindəki yenilikləri xalqa çatdırmaq olmuşdur. Əslində bu dövrlərdə nəşrə başlayan qəzetləri ümumi məqsəd birləşdirirdi: həkimiyətin təbliği. Artıq ayrı-ayrı əsərlər və şeirlər yazılmış kitablarla təbliği istanilan səviyyədə etmək mümkünksüz idi. Bolşevizmin yeritdiyi siyaset nticəsində azad, mütərəqqi fikirli adamların bir çoxu baş götürüb ölkədən getmişdi, bəziləri həbs edilmişdi. Naxçıvanda qalan az sayıda yazar isə çəşinqılıq içərisində idi. Artıq məhəbbətin, döhma yurdun, təbiətin tərənnümü mövzuları həkimiyəti qane etmirdi. Sosializm qələbəsinin, şanlı oktyabrı, kommunist partiyasını, qızıl ordunu, beynəlmələçiliyi tərənnüm etmək tələb olunurdu. Yazıçı və şairlərin çoxu bu qəlibə siğə bilmir, yazdıqları əsərlərdə eyhamlı sözlər işlətdiklərinə görə təhdidlərlər üzləşirdilər. Tək-tək cavan şairlər yeni həkimiyətin şirin və yalan sözlərinə aldanıb şura hökmətinini tərifləyən şeirlər yazmağa davam edirdilər. Bütün bunlar həkimiyəti qane etmirdi. Hökmən ideologiya hər gün, hər an tərənnüm edilməli idi. Belə olmasa yalançı vədlər üzrində qurulmuş sosializmın əsasları sarsıla bilərdi. Buna çərə tapıldı və beləliklə 1921-ci ilin noyabrında Naxçıvanda "Cavanlar həyatı" qəzeti nəşrə başladı. Əvvəller qəzet vərəqə şəklində əreb əlifbası ilə kiçik həcmədə çap olunmağa başladı. Qəzetiñ üzərində hicri tarix də (1340) qeyd olunurdu. Qəzətdə naşiri-əfkari Naxçıvan Sosialist Şura Cumhuriyyətinin Cavanlar ittifaqının Öləkə Komitəsinin olduğu qeyd edildi. Müxbirlərin və mətbəə avadanlıqlarının çatışması, şahlinin savadsızlığı ucbatından tirajı 100-150-dən artıq olmayan qəzetiñ nəşri tez-tez dayandırıldı. "Cümə cahan füqərayı kasibəsi toplaşın!" şəhəri altında nəşr olunan qəzetiñ ilk nömrəsində "1 noyabr", "Cocuq həftəsi", "Naxçıvan xəbərləri", "Ərazi komissarlığının məlumatı" başlıqlı məqalələr və başqa məlumatlar verilmişdi.

1921-ci ilin dekabr ayından qəzet həftədə bir dəfə olmaqla daha geniş həcmədə "Füqəra səsi" ilə əvəz olunur. "Şərq qapısı" qəzetiñ 85 illiyinə həsr olunmuş nömrəsində "Füqəra səsi" qəzetiñ "Cavanlar həyatı"nın davamı olmadığı bildirilir.(3)

"Füqəra səsi" qəzetiñ heç bir nömrəsi arxivlərimizdə qorunmadığından bu haqda qəti fikir söylemək çətindir. Eləcə də qəzetiñ dekabrın sonu yoxsa yanvarın avvallarında nəşr olunması mübahisəli məsələlərdəndir.

"Füqəra səsi" qəzeti qısa müddəlik fəaliyyətdən sonra "Şərq qapısı" adı altında 1922-ci ildən fəaliyyətə başlayır. Qəzet 1930-cu ildək ərab, 1930-1940-ci illərdə latin, 1940-ci ildən 2001-ci ildək kırıl əlifbası ilə nəşr olunub. Həmin tarixdən indiyədək latin əlifbası ilə öz nəşrini davam etdirir.

"Şərq qapısı" qəzeti özüne oxucu auditoriyası toplamaq üçün ilk nəşrlərini pulsuz paylayır. Qəzetiñ redaktörlerindən olan Məmmədəli Tarverdiyev qəzetiñ 60 illik yubileyi nömrəsindəki məqaləsində həmin dövrü belə izah edir:

"Redaksiyanın və mətbəənin vəziyyəti ağır idi. Mətbəə avadanlığı çatmış və işçi qüvvəsi azlıq edirdi. Redaksiyada cəmi beş nəfər-məsul redaktor, katib, müsəhhih, makinaçı və mühəsib, mətbəədə isə üç nəfər –baş müraciib, müraciib və çapçı işləyirdi. Avadanlıq və kağız çatışmaması ucbatından qəzet həftədə bir dəfə vərəqə halında buraxılırdı. Qəzətdə darc olunan məktubların əksəriyyəti demək olar ki, redaksiya işçiləri tərəfindən hazırlanırı.çünki pesəkar və təcrübəli müxbirlər hələ yox idi. Qəzət geniş oxucu kütəsini əhatə edə bilməmişdi, lakin buna baxmayaraq, qəzət ziyalilar tərəfindən izlənilir, onun hər yeni nömrəsi əldən-ələ gəzirdi".(4)

1924-cü ilin ortalarından "Şərq qapısı"nın həyatında dönüş nöqtəsi yaradılır. Mərkəzi hökumət tərəfindən qəzətə maddi vəsait ayrılmışından sonra maddi-texniki bazası gücləndirilir. Keçən əsrin 20-ci illərinin ikinci yarısından qəzət Naxçıvan Kommunist Partiyası Vilayət Komitəsinin orqanı kimi çıxmaga başlayır. Həkimiyət öz mətbəə orqanının fəaliyyətinə həssaslıqla yanaşır. Bu da qəzetiñ səviyyəsinin əvvəlki illərə nisbətən yüksəlməsinə səbəb olur. Qəzət həftədə iki dəfə olmaqla daha yüksək tirajla nəşr olunmağa başlayır.(5)

Əli Vəliyev Naxçıvana səfərinin məqsədindən bəhs edərək yazar: "1933-cü il dekabrın əvvəllərində Naxçıvana yola düşməli idim. Cəlil Məmmədquluzadə, Hüseyn Cavid, Əliqulu Qəmküsər, Məmməd Səid Ordubadi, Əbübəkr Naxçıvanı, Bəhrəz Kəngərli, Məhəmmədtağı Sıdqi kimi sənət xadimlərinin ərsəyə göldikləri Naxçıvanda işləmek məqsədi ilə oraya gedirdim. Redaksiyada 3 aya yaxın iddi redaktor yox idi. Qəzət əməkdaşları arasında intizamsızlıq hökm süründürdü. Kiçik həcmli "Şərq qapısı" vaxtında çıxmırı. Ciddi tənqid yox idi. Kənd şəhəri və kolxoz sədrələrindən yuxarı qalxmayan tənqid çox zaman sancaq istayırdı, ancaq dişləri miriq olduğundan təsir edə bilmirdi. Qəzetiñ tirajı az, oxucusu az, yazanı az, müdafiəsi az idi. Mən bu "azlıları" bir yera yiğib çoxluqla əvəz etmək üçün uzun-uzadı düşündüm. Hər şeydən qabaq qəzetiñ gücünü göstərib, təsirini hiss etdirmək qərərini gəldim".

Əli Vəliyevin atlığı ilk addım Vilayət Firqə Komitəsi bürosunun üzvü olan Maliyyə Komissarının öz idarəsindəki bürokratizmi ifşa edən tənqid idarətçi və karikaturanın verilməsi Naxçıvanda böyük sensasiya səbəb olmuşdu. "Süründürməçilər şura idarələrində yer yoxdur" başlıqlı səhifədə Naxçıvan Muxtar Şura Cumhuriyyəti Xalq Maliyyə Komissarlığında hökm süren bürokratizm ciddi tənqid atışına tutulmuşdur. Lovğa dayanıb hamiya yuxarıdan baxan karikaturanın altında belə yazılmışdır: "Maliyyə Komissarı Dəli Nəzərəm, belə gəzərəm". Əli Vəliyev həmin hadisəni xatırlayaraq belə yazar: "İki min nüsxə buraxılan qəzetiñ indiyə kimi yarısı satılmırı. Həmin nömrəni qəsdən üç min nüsxə buraxdıq".(6)

Əyalat qəzətində dövlət məmurlarının tənqid edilməsi yeni qurulan cəmiyyət üçün görünməmiş hadisə idi. Baş redaktor kimi fəaliyyətinə tənqidən başlayan Əli Vəliyev üçün bu hadisə heç də münaqışsız olmuşdur. Qazet məqaləsi Vilayət Fırqə Komitəsinə mütakirə olunur. Büro üzvlərinin doqquz nəfərindən altısı qazetdə yazılarını təsdiqləyib redaksiyanı müdafiə etdikdən sonra baş redaktor rahat buraxılır.

Qazetin ilk redaktoru Həmid Mahmudov olmuşdu. 1937-1938-ci illərdə ölkədə baş qaldıran repressiyalar dalğası bu qazetin redaksiyasından da yan olmuşdır. Təkəc 1937-ci ildə qazeta 5 nəşr sırasıyla redaktorluq edib. Redaktorların hər birində müxtəlif "qısrıslar" təpələr qazetdən uzaqlaşdırılır. Qazeta həkimiyət tərəfindən edilən təzyiqlər, redaktorların tez-tez dəyişməsi qazetin davamlılığını, fəaliyyətini "monfi" təsir etdi. Uzun müddət qazet parokanda şəkildə fəaliyyətini davam etdirmişdi.

"Şərq qapısı" qazeti fəaliyyətinin bütün mərhələlərində tənqid məzmunlu "Tənqid atşı ilə", "Düzi düz, syirini syiri", "Satira və humor", "Müxbirlərin gözü ilə, Molla Nəsreddin'in sözü ilə" rubrikaları altında cəmiyyətin bir çox nöqsanlarını ifşa etmişdir. Ancət bu tənqidlər də bərbər konkret şəxslər yox, ümumi formada olurdu. Qazetin hayatındə 1970-ci ildə yeni mərhələ başlayır. Belə ki, Naxçıvanda böyük redaksiya-nşriyyat kompleksi inşa olundu və "Şərq qapısı" qazetinin texniki imkanları genişləndi. Qazet artıq gündəlik və böyük formada naşr olunmağa başlıdı. Bu dövrədə qazet adamlarının sosialist ideolojiyası uğrunda tərbiyə olunması ilə bərabər muxtar respublikanın ictimai-siyasi, sosial hayatının işqalandırılmasında, qabaqcıl, yaradıcı və ziyanlı adamların portretlərinin yaradılmasında, Naxçıvanın iqtisadi potensialının dırçılışında və tərənnümündə mühüm rol oynayır. 1971-ci ildə Bakıda bölgə mətbuatının hayatındə mühüm rol oynayan Azərbaycan Jurnalistlərinin IV qurultayında Azərbaycanın müxtəlif bölgələri ilə bərabər Naxçıvan mətbuatının vəziyyəti də təhlil edilmişdir. "Muxtar respublikada bir vilayət, dörd rayon qazeti naşr olunur. Qazet, radio və televiziya redaksiyalarında ixtisaslı və bacarıqlı jurnalistlər azdır."(7)

Naxçıvanda medianın peşəkarlıq səviyyəsinin aşağı olduğu qənaətində olan qurultayda mətbuatın inkişafı istiqamətləri göstərilmiş və jurnalistlərə tövsiyəler verilmişdir. Qurultayda qazet və televiziya jurnalistlərinin fəaliyyəti qənaətəksəx sayılmasına, Jurnalistlər İttifaqının bölgə təşkilatının nöqsanları göstəriləmiş, əksinə fəaliyyətinə yüksək qiymət verilmişdir: "Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqı Naxçıvan vilayət təşkilatı xeyli böyüümüşdür. İndi təşkilat özətrafında 24 nəşr ittifaq üzvünü bərabərdir. Jurnalist kadrları ilə geniş yaradıcılıq işi aparılır. Təşkilat yaradıcılıq fəaliyyətinə xeyli gücləndirməlidir".(5) Tənqidlərdən nəticə çıxarmaga çalışan mətbət orqan nöqsanlarının təshihü üzərində işləməklə daha çox adəbi və tənqidli yazırlara öz sahifəsində yer verməyə başlıdi. Bu yazıldakı tənqidlər mülayyən çərçivədə

sovət ideologiyasına zarbə vurmasa da yerli məmurların özbaşnalığına qarşı ciddi təsir malik idi. Tənqidlərin əsas hədəf mövzusu isə cəhəlat, savadlılıq olub. "Şərq qapısı"nın ayda bir dəfə son sahifədə oxucuların ixtiyarına verilən "Mozalan" satirik buraxılışı, tarif və madhiyyəyələr üzərində qurulan totalitar sovət rejiminin aparıcı qüvvəsi olan məmurların tənqidli bəla region mətbuatı üçün böyük dəyişiklik hesab olunur. "Molla ami" müraciəti ilə başlayan məqalələrdə müəlliflər imzaları gizli qalmışsa da, sənki səhifədəki yazınlarda yalnız müəlliflərin deyil, hansısa Molla əminin qələminin gazidiydi duylur. Ümumilikdə 1970-ci ildən başlayaraq qazetdə janr rəngarəngliyi özünü göstərir. Satirik gülüş, felyeton, tapmaca, şeir, satirik monoloq və dialoqlar, izahlı lügət, foto reportajlar qazetin səhifələrinə bəzəyirdi.

Böyük inkişaf yolu keçən qazetin adı Azərbaycan KP MK-nın 1979-cu il 25 sentyabr tarixli qararı ilə dayıstdırılarək "Sovet Naxçıvanı" qoyulur. Eyni ildə MK-nın qararı ilə bir sıra yerli qazetlərlər yanaşı "Sovet Naxçıvanı" qazetinin rus dilində dublikat 5000 tirajla "Sovetskaya Naxçıvan" adı ilə çap olunur. "Şərq qapısı" qazetinin adının dəyişdirilərək "Sovet Naxçıvanı" adlandırılmasında heç də təsadüf hadisə olmayıb, keçmiş sosialist dövlətinin Azərbaycanın qonşu şərqi ölkələri ilə, həmçinin ölkələrdə yaşayış çoxşayı soydaşlığınıza əlaqələrində ehtiyatlanmasından irəli galındı. Nəhayət qazetenin köhnə adı özüne 1989-cu ildə qaytarılır. Sovet ideologiyasının əsas tabliğatçısı olmaqla yanaşı maarifçilik, operativlik, insanları bildirgindirmə kimi nəcib təşəbbüs'lərə xidmət edən "Şərq qapısı" qazeti Sovet İttifaqının dağılması ilə öz tarixində yeni və daha böyük mərhələnin başlangıcını qoyur. Zülma və osarət qarşı dironən xalqın talibi ilə Naxçıvan MR Ali Soveti 1990-ci il yanvarın 20-də Naxçıvanın SSRİ tərkibində çıxmazı haqqında bayanat verdi. Bayanat Naxçıvan televiziyası, eləcə da rabits işçilərinin yaradıldığı imkan vasitəsilə radio ilə orta dəlgədə beş dildə dünya ictimaiyyətinə çatdırıldı. Baş verən hadisələri xalqa çatdırırmış istəyin bir qrup Naxçıvan ziyalısı "Şərq qapısı" qazetini müştəqil nəşr etdirmək qararına gəldilər. Qarışıq siyasi vəziyyətdə dövlətin atasə mətbət organı sayılan qazetin baş redaktoru və bi çox əməkdaşları rəhbərliyin göstərişi olmadan qazeti müştəqil nəşr etdirməyin mümkünənsüz olduğunu bildirdilər. Lakin müştəqil olmaq arzusundan olan bir qrup qələm sahibi bu məsuliyətləri yükü öz cıvılarda daşımışa razı oldular.

Beləliklə Sovetlər Birliyində ilk müştəqil qazet nəşr etməyə nail olurlar. Qazetin ikinci nömrəsinin tarixi bazar günlənə düşsə belə qazetdə gedəcək materialları hazırlamaq çətin olmur. Cünki illər ərzində adamların içində böyük həlli hissələrindən yəgənələr bu yazılar rus imperiyasının buxava çevrilmiş kommunist rejimindən qarşı nifratla, kin-küdürütlə dolu idil. Nömrələr bir-birini əvəz etdikdə yazıların da mənası dolğunlaşır, qazetin xətti müəyyənələşir, müəlliflərin sayı artırırdı. Qazetdə öz yazıları ilə çıxış edən isə Həbibbəyli,

Fərman Xəlilov, Muxtar Qasimzadə, Adil Qasımov, Cəfərqlü Paşayev, Ceyran xanım, Möhsün Şərifoglu, Həmid Arzulu, Asım Yadigar və adlarını qeyd etmədiyimiz onlarla yaradıcı insan müstəqillik uğrunda gedən mübarizənin bayraqdarı olan mətbu orqanı yaratmaq arzularını gerçəkləşdirən qüvvələrə çəvrlmişdilər. "Birlik və demokratiya uğrunda" şurəni asas götürən qəzet 10000 tirajla Naxçıvanın Respublikasının qəzeti kimi oxuculara təqdim olunurdu. Ən maraqlısı isə odur ki, ömrü çox qısa olmasına baxmayaraq, böyük rezonans doğuran ilk müstəqil mətbu orqan 70 il ususmağa məcbur edilən xalqın tribunasına, yazmaq yanışının təşənəsinə çəvrlmişdir. Yaradıcı heyətin böyük zəhməti, ümidişləri yarımcıq qaldı. 28 yanvar 1990-ci il Naxçıvanda ilk müstəqil qəzeti nəşr olunduğu son tarixi gün oldu. Bütün çatılıklarla baxmayaraq əməkdaşlar rus əsgərlərinin Naxçıvana doğru hərəkət etdiyi haqda yayılan məlumatlara məhəl qoymadan bu "kiçik qəzet" in 8-ci nömrəsini çap etdirə bildi. Qəzeti nəşrindən bir gün sonra redaksiyada yığıncaq oldu. Partiya komitəsindən gəlmış nümayəndə burada çıxış etdi. Qeyd edildi ki, "Şərəqapısı" yenidən partiya və hökumətin orqanı kimi çıxmazdır. Əvvəlki kimi böyük formatla, "Şərəf nişanı" ilə. Mətbəənin imkanı olarsa "kiçik qəzet" i də paralel şəkildə çıxarmaq olar vədliyə verildi. Mətbəənin imkanı, əlbəttə ki, olmadı. "Böyük qəzet" yenidən fəaliyyətə başlıdı. Kösklərin qarşısında növbələr qısalıdı. Naxçıvanlılar az müddədə oxucu məhəbbəti qazanmış "kiçik qəzet" i gözləyirdilər.(8)

Daha sonra cərəyan edən siyasi hadisələr nəinki mətbü orqanın nəşrini dayandırır, eyni zamanda Naxçıvan Respublikasının da qısa müddətli müstəqillik mövcudiyatına son qoyur. Dahi öndər Heydər Əliyevin Moskuvadan Naxçıvana qayıtdıqdan sonra Naxçıvanda baş verən hadisələrə hüquqi-siyasi qiymət verilir, üçəngli bayrağımız yenidən qaldırılır, müstəqil yaşamaq istəyən xalqın arzuları, ümidişləri reallaşır.

Doğma vətəninin qayıdışından sonra 22 iyul 1990-cı ildə Naxçıvan şəhərindəki indiki Azadlıq meydanında xalq qarşısında ilk tarixi çıxışını edən milli lider, siyasi hadisələr fonunda mətbuatımızı da unutmadı, ilk müsahibəsini jurnalist Möhsün Möhsünovə "Şərq qapısı" qəzetiinin 26 iyul 1990-cı il tarixli nömrəsində vermişdi. Azərbaycan Respublikasının aməkdar mədəniyyət işçisi Şakir Yaqubov isə məqalələrin birində bu hadisəni "Vətənə qayıtdıqdan sonra Heydər Əliyevdən alınan Azərbaycan mətbuatında dərc olunmuş ilk orijinal müsahibə" kimi dəvərləndirmişdir.(9)

Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycana tarixi qaydışında Naxçıvanı seçdiyi bir dövrdə, hatta muxtar respublikanın blokadada olmasına baxmayaraq, bütün dünyanın nəzərlərini mətbuatın gücü ilə Naxçıvana yönəltməyə nail olmuşdur. "Şərq qapısı" qəzeti dahi öndər Heydər Əliyevin müstəqillik illərində Naxçıvandakı həyat və fəaliyyətinin güzgüsi olmaqla yanaşı, ulu rəhbərin müharibə şəraitində Naxçıvanda blokadanın yaratdığı ağır sosial-iqtisadi

durumdan yaxa qurtaran tədbirlərini, imzaladığı fərman və sərəncamları, apardığı beynəlxalq səviyyəli danışqları dolğun aks etdirmişdir. Bütin bunlarla yanaşı, Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinə tarixi qayıdışını zərurılışdırıb, onu doğuran məqamlardan biri də Azərbaycan ziyalılarının “Şərqi qapısı” qəzeti vasitəsilə xalqa etdikləri müraciətlər olmuşdur.

"Şərqi qapısı" qəzeti müasir dövrdə Naxçıvan bölgəsində baş verən hadisələri işıqlandırıran ən vacib mətbü orqanlarından biridir.

ƏDƏBİYYAT

1. Şərq qapısı qəzeti, Naxçıvan, 1925, 31 mart, №22
 2. Hüseynzadə L.T. Naxçıvanda ilk komsomol qəzeti. "Şərq qapısı" qəzeti, Naxçıvan, 1977, 1 noyabr, №252
 3. Məmmədov M.Y. Naxçıvanın 85 illik söz tribunası. "Şərq qapısı" qəzeti, Naxçıvan, 2006, 4 noyabr, №203
 4. Tarverdiyev Məmmədəli. Çətin və uğurlu illər. "Şərq qapısı" qəzeti, Naxçıvan, 1981, 26 dekabr, №304
 5. Sura Seyid Naxçıvanda mətbuatın inkişaf tarixi, Naxçıvan, 2011, Əcməni Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi, sah 20, 102
 6. Vəliyev Ə.Q. Araz qırığında. "Şərq qapısı" qəzeti, 1962, 11 sentyabr, №215
 7. "Şərq qapısı" qəzeti, Naxçıvan, 1971, 20 noyabr, №273
 8. Cəlilov N.M. 19 yanvar 1992-ci il, №008
 9. Yaqubov Zakir. Prezident Heydər Əliyevin jurnalistikə dərsi. Bakı:"Şəhər" qəzetiinin nəşri.2001, s 69

Rəyçi: prof. S. Vəliyev